Förfarandet vid 1965 års allmänna fastighetstaxering

Av Landskamreraren Folke Elfving

Fastighetsbeståndet i vårt land åsättes formellt taxeringsvärden varje år. Under år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum, företages särskild fastighetstaxering genom de lokala taxeringsnämnderna. Regelmässigt åsättes fastigheterna då samma värden som vid den senaste allmänna fastighetstaxeringen. Endast i särskilda fall, som omnämnes i 12 § KL, skall omtaxering ske under mellanperioden. Vid omtaxering skall värdesättningen ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt, som tillämpades vid den senaste allmänna fastighetstaxeringen.

Ett särskilt förfarande, alldeles vid sidan av den allmänna och den särskilda fastighetstaxeringen, utgör åsättande av preliminärt taxeringsvärde. Detta förfarande tar sikte på fastighetsbelåningen. I det följande skall vi endast syssla med den allmänna fastighetstaxeringen.

Författningsbestämmelser

Genom finansdepartementets försorg har utgivits "Skatte- och Taxeringsförfattningarna", sådana de lyder den 1 januari 1964. Följande sidor i denna "gröna" samling är i första hand av intresse vid 1965 års allmänna fastighetstaxering, nämligen 2—8, 36, 37, 51, 53—68, 127—140, 333, 379—394, 406, 407, 424—431, 433—435, 447—450, 452, 453. Observera även hänvisningarna i taxeringsförordningen och taxeringskungörelsen till avdelningarna om taxering för inkomst av förmögenhet resp. om årlig taxering.

Utöver de stadganden, som finnes i denna "gröna" samling, skall vissa nya eller ändrade bestämmelser iakttagas vid 1965 års allmänna fastighetstaxering. Jfr härom under nästa avsnitt.

Översikt över nyheterna

Efter förslag av en statlig kommitté — 1961 års fastighetstaxeringsutredning — bestämde statsmakterna i höstas, att det hittills för landsbygden tillämpade systemet med två nämnder skulle ersättas med en ennämndsorganisation. Beredningsnämnderna på landet har nu avskaffats. Fastighetstaxeringsnämnderna får på landet göra hela arbetet, ungefär efter samma modell som hittills i städerna. Ett nytt inslag är fastighetstaxeringsombuden, som skall övervaka och samordna fastighetstaxeringsnämndernas arbete såväl på landet som i staden. Tidsschemat har i detta sammanhang ändrats något, varjämte längdföringen i viss mån omlagts. (Prop. 197/1963. Bev. u. 62/1963. SFS 682—685/1963.)

Delvis nya grunder gäller för taxering av skogsmark och växande skog (Prop. 103/1964. Bev. u. 46/1964. SFS 116 och 117/1964.)

Nya anvisningar fastställes i dagarna till ledning vid uppskattning av vattenfallsfastighet (SFS 228/1964). Denna

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

fråga har förberetts av särskilda sakkunniga (kammarrättsrådet Bo Fredelius, fd vattenrättsrådet Hans Hartzell och vattenrättsrådet Gustaf Zickerman). Dessa sakkunniga har även utarbetat en reviderad upplaga av 1957 års motsvarande tabeller för index och avskrivning m m såvitt angår vattenfallsfastigheter.

Värderingsorganen

En nyhet vid den förestående allmänna fastighetstaxeringen — och en mycket viktig sådan — utgör de nya fastighetstaxeringsombuden, som redan blivit utsedda och som torde vara ganska mangrant församlade vid detta instruktionsmöte. Till ombudens uppgifter återkommer jag i det följande.

Ett fastighetstaxeringsdistrikt skall utgöras av kommun eller del av kommun. Två eller flera kommuner kan också, om särskilda skäl finnes, sammanföras till ett fastighetstaxeringsdistrikt.

Fastighetstaxeringsnämnd i stad skall, liksom tidigare, bestå av ordförande och en ledamot, som utses av länsstyrelsen, samt tre ledamöter, som väljes av stadsfullmäktige. En sådan nämnd är alltså en femmannanämnd. Länsstyrelsen kan emellertid förordna, att stadsfullmäktige i viss taxeringsnämnd skall välja fem ledamöter. Nämnden blir då en sjumannanämnd.

I fråga om sammansättningen av fastighetstaxeringsnämnd på landet framkom olika förslag under förarbetena. 1961 års fastighetstaxeringsutredning föreslog, att nämnden normalt skulle vara en sjumannanämnd — länsstyrelsen skulle utse ordförande och en ledamot, medan kommunalfullmäktige skulle välja övriga fem ledamöter. En landsnämnd skulle alltså enligt detta förslag få samma sammansättning som en stor stadsnämnd. Riksskattenämnden ansåg emellertid, att härigenom skulle skapas en påtaglig dominans för de kommunvalda ledamöterna och därmed i många fall även för fastighetsägarnas intresse av låga taxeringsvärden. Departementschefen gjorde därför den ändringen i förslaget att fastighetstaxeringsnämnd på landet normalt skulle vara en femmannanämnd, därvid ordföranden och en ledamot skulle utses av länsstyrelsen, medan landstingens förvaltningsutskott och kommunalfullmäktige skulle välja en resp. två ledamöter. Om kravet på ortskännedom behövde särskilt tillgodoses i stora kommuner eller i kommuner med speciella fastighetsförhållanden, skulle dock länsstyrelsen kunna förordna, att de landstings- och kommunvalda ledamöterna skulle vara två resp. tre. I sådana fall skulle alltså nämnden kunna utbyggas att bli en sjumannanämnd. När sedan frågan kom i bevillningsutskottet, blev det en jämkning till förmån för kommun- och ortsintressena. Sålunda ökades antalet kommunvalda ledamöter för normalfallet från två till tre, varigenom nämnden normalt blev en sexmannanämnd. Länsstyrelsens möjlighet att föreskriva stor nämnd bibehölls; en stor nämnd på landet skall emellertid bestå av åtta ledamöter, därav två landstings- och fyra kommunvalda.

Det bör påpekas, att det förekom en redaktionell oklarhet i den av riksdagen beslutade ändringen i TF i fråga om ledamöternas sammanlagda antal. Ett tillrättaläggande har skett genom SFS 53/1964.

I de fall, då ändring av den kommunala indelningen träder i kraft den 1 januari 1965, gäller enligt särskilda beslut av Kungl. Maj :t att den gamla indelningen skall ligga till grund för taxeringen. Detta

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

medför bl a att fastigheterna i område, som inkorporeras med stad den 1 januari 1965, kommer att taxeras av nämnd med landstingsvalda ledamöter.

Länsstyrelserna har vid det här laget redan verkställt indelning i fastighetstaxeringsdistrikt samt utsett ordförande och ledamöter. Länsstyrelsen skall också ha lämnat föreskrift om det antal ledamöter, som landstingets förvaltningsutskott resp. vederbörande kommun har att välja. Dessa val skall ha förrättats före utgången av juni månad 1965.

Kommunalfullmäktige äger utse en av de valda att representera fastighetstaxeringsnämnden vid de förberedande möten, som skall hållas inför landskamreraren och fastighetstaxeringsombudet. Om valutgången skall länsstyrelsen, fastighetstaxeringsnämndens ordförande och de valda erhålla underrättelse. Vid valet skall tillses, att om möjligt personer, tillhörande olika grupper av skattskyldiga, kommer att tillhöra nämnden ävensom att kännedom om distriktets olika delar kommer att förefinnas.

Fastighetsprövningsnämnden består av den vanliga länsprövningsnämnden, förstärkt med nio ledamöter jämte suppleanter, vilka kommer att utses av länsstyrelsen senast den 15 augusti 1964.

I kammarrätten adjungeras särskilda sakkunniga vid handläggning av fastighetstaxeringsmål. Kammarrätten är sista instans i rena värderingsfrågor.

De centrala förberedelserna

Vid det möte med landskamrerare och taxeringsintendenter m fl, som äger rum i anslutning till nu pågående instruktionskurs, söker man finna enhetliga grundvalar för länsanvisningarna. Liksom vid förra fastighetstaxeringen har statistiska centralbyrån nu lagt fram statistisk undersökning angående prisutvecklingen icke endast i fråga om jordbruksfastigheter utan även beträffande vissa typer av annan fastighet. De meningar, som framföres under stockholmsförhandlingarna, är icke i egentlig mening bindande för de lokala instanserna. Detta utesluter naturligtvis inte att auktoritativa uttalanden, som där göres, måste tillmätas väsenligt vikt, inte minst när det gäller nivåfrågorna.

En särskild beredning äger rum i fråga om skogsbrukets taxering. Skogshögskolan, som nu övertagit skogsforskningsinstitutets uppgifter, har i samråd med skogsstyrelsen fastställt centrala skogstaxeringsanvisningar med uppgifter om apteringsområden och aptering. Skogsstyrelsen har efter samråd med domänstyrelsen och skogshögskolan lämnat länsstyrelserna vissa uppgifter om bruttohöstpriser för olika sortiment och trädslag under åren 1958—1962 m m. Dessa uppgifter och förslag blir föremål för särskilda överläggningar vid landskamrerarемötet, därvid även skogssakkunniga deltager.

De tabeller, som utvisar skogsvärde- och markvärdefaktorer för olika tillväxtområden, omloppstider, godhetsklasser och förrådsgrupper, har fastställts genom SFS 361/1956. Dessa tabeller skall även gälla vid 1965 års allmänna fastighetstaxering.

Skogshögskolan kommer att till varje länsstyrelse lämna vissa på riksskogstaxeringarna grundade uppgifter för länet eller i skogligt avseende likartade delar av länet om den ungefärliga arealen av skogsmark och av övrig mark, skogsmarkens genomsnittliga godhetsgrad samt virkesförrådets genomsnittliga storlek, fördel-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

ningen på trädslagsklasser och förrådsgrupper samt, i förekommande fall, trädslag.

Förberedelserna i länen

På grundval av de diskussioner, som förts vid stockholmsförhandlingarna och det framlagda materialet, fortsätter sedan förberedelsearbetet ute i länen.

Senast den 15 augusti håller landskamreraren ett förberedande möte enligt 144 § 1 mom. TF för länets landsbygd. Eventuellt kan flera sådana möten hållas för olika delar av länet. Till sådant möte kallas fastighetstaxeringsombuden, ordförandena i fastighetstaxeringsnämnderna å landsbygden, de landstingsvalda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnderna samt de ledamöter av fastighetstaxeringsnämnden — en för varje fastighetstaxeringsdistrikt — som kommunalfullmäktige särskilt utsett att deltaga i mötet. Även andra personer, som är sakkunniga, må av länsstyrelsen kallas att deltaga. Redogörelse lämnas för fastighetspriserna under den tilländalupna perioden samt de slutsatser, som därav kan dragas beträffande den allmänna salunivån. Vidare framlägges förslag till lokala skogstaxeringsanvisningar och erforderliga värderingsanvisningar för taxering av jordbruksfastighet och annan fastighet. De vid sammanträdet närvarande bör på grundval av landskamrerarens redogörelse föreslå s k enhetsvärden för taxering av jordbruksfastighet. Jämväl i fråga om taxeringen av annan fastighet samt beträffande värdesättningen av skogsmark och växande skog skall enhetliga grunder övervägas.

Förberedande möten av liknande slag kan landskamreraren också ordna med ordförandena och ledamöterna i städernas fastighetstaxeringsnämnder.

Dessa förberedande möten fyller numera allenast en konsultativ uppgift. Erforderliga anvisningar för den allmänna fastighetstaxeringen i länet skall nämligen utfärdas av fastighetsprövningsnämnden. Fastighetsprövningsnämndens beslut skall tillställas ordförandena i fastighetstaxeringsnämnderna och fastighetstaxeringsombuden senast den 30 september 1964. Innan dess skall emellertid av landskamreraren utarbetat förslag i ämnet ha underställts riksskattenämnden för eventuella erinringar. Det har ansetts vara till fördel för en jämn och likformig taxering att förslaget till länsanvisningarna blir föremål för en central översyn, innan anvisningarna slutligen fastställes.

Fastighetstaxeringsnämnderna brukar invigas i problematiken rörande skogstaxeringen genom exkursioner till s k typskogar. Vid dessa utflykter brukar information ges om skogstaxeringsanvisningarna och tillämpningen därav. Typskogarna är också avsedda som likare för övriga skogsfastigheter. Samma syfte tjänar den flygbildstaxering av provfastigheter, som igångsättes i viss omfattning vid denna allmänna fastighetstaxering.

Arbetet i fastighetstaxeringsnämnderna

Taxeringsarbetets genomförande kommer nu närmast att vila på fastighetstaxeringsombuden och fastighetstaxeringsnämnderna.

Att fastighetstaxeringsombud tillkommit sammanhänger med att beredningsnämnderna avskaffats. De samordnande uppgifter, som tidigare åvilade fastighetstaxeringsnämndernas ordförande gent emot beredningsnämnderna, ankommer nu på ombuden i förhållande till fastighetstaxeringsnämnderna. Ett ombuds

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

verksamhetsområde omfattar flera fastighetstaxeringsdistrikt. Ombudet förutsättes genom sin verksamhet besitta särskild sakkunskap i fråga om fastighetstaxering. Han skall lämna råd för arbetets bedrivande och även i övrigt verka för en jämn och likformig taxering i enlighet med givna anvisningar. Han tjänstgör också som kontaktman mellan nämnderna och taxeringsintendenten. Man vågar nog säga att ett ombud kan komma att få en mycket viktig ställning vid de allmänna fastighetstaxeringarna. Mycket kan komma att hänga på hans erfarenhet och klokhet om taxeringen skall ge ett likformigt och rättvist utslag. Förhållandena kan komma att kräva både fasthet och moderation från ombudets sida. I många fall kanske uppgiften blir lätt nog men ombudet kan också komma att ställas inför svåra problem. Det är vår förhoppning att denna nya organisation kommer att bestå provet.

Eftersom taxeringsintendenten i länet i sista hand har ansvaret för och övervakningen över taxeringen skall ombudet fortlöpande hålla taxeringsintendenten underrättad om arbetets fortskridande. Ombudet bör naturligtvis icke underlåta att i viktiga frågor rådgöra med taxeringsintendenten.

Sedan fastighetsprövningsnämnden fastställt sina anvisningar och innan det egentliga arbetet i nämnderna börjar, skall ombudet — efter samråd med taxeringsintendenten om tid och plats — kalla till ett möte med representanter för nämnderna inom ombudets område. I detta förberedande möte skall deltaga ordförandena, de av länsstyrelsen och landstingets förvaltningsutskott utsedda ledamöterna samt de särskilt av kommunalfullmäktige utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnderna. Det är alltså inte alla kommunvalda ledamöter, som skall vara med på det förberedande mötet inför ombudet. Författningen innehåller inte någon föreskrift om att av stadsfullmäktige valda ledamöter skall deltaga i sammanträden av detta slag. Vid ifrågavarande överläggningar bör uppmärksamhet ägnas åt åtgärder, som kan befordra likformig taxering inom olika delar av ombudets område, samt åt sådana spörsmål, som kan förväntas komma att vålla svårigheter för nämnderna. I taxeringsförordningen står icke något om formerna för beslut vid dessa möten men det ligger i sakens natur att deltagarna bör deklarera sin uppfattning i principfrågorna så att eventuella särmeningar i förhållande till fastighetsprövningsnämndens anvisningar kan uppmärksammas i god tid. Protokoll skall föras. Detta skall skyndsamt tillställas ordförandena i de berörda fastighetstaxeringsnämnderna. Även taxeringsintendenten bör få del därav.

Fastighetstaxeringsnämndens arbete bör enligt författningen börja senast den 5 oktober 1964. Länsstyrelsen och fastighetstaxeringsombudet skall av ordföranden underrättas om utsatt tid för alla nämndens sammanträden. Vid fastighetstaxeringsnämndens första sammanträde skall bestämmelserna i 1 §, 117 § första och tredje styckena samt 62 § 1 mom. taxeringsförordningen uppläsas. Att så skett skall protokollföras. Taxeringsarbetet skall inledas med att ordförandena noggrant redogör för prisstatistiken och de fastställda värderingsgrunderna och — om skog finnes — även för de skogliga förhållandena inom distriktet. Författningen talar egentligen endast om att ordförandens redogörelse skall avse jordbruksfastighet. Men enligt min mening bör en intresserad och verksam ordföran-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

de även ägna uppmärksamhet åt priserna vid försäljning av annan fastighet inom distriktet och de slutsatser, som kan dragas av denna prisstatistik. Han har tillgång till detta prismaterial genom lagfartsförteckningarna och uppgifterna i fastighetsdeklarationerna. Ordförandens redogörelse samt nämndens mening bör protokollföras. Om fastighetstaxeringsnämnden inte skulle följa fastighetsprövningsnämndens anvisningar får detta anses innefatta, att nämnden icke iakttager den grundläggande föreskriften i 1 § taxeringsförordningen om likformig och rättvis taxering. Enligt 27 § taxeringskungörelsen — som jämväl gäller för fastighetstaxeringen — skall ordföranden genast anmärka detta till protokollet jämte nämndens yttrande i anledning härav; han skall ofördröjligen tillställa taxeringsintendenten underrättelse om vad som förekommit genom utdrag av protokollet.

Det är viktigt att arbetet i fastighetstaxeringsnämnderna kommer i gång utan dröjsmål. Men det är viktigare att inte sätta i gång på allvar förrän man är fullt säker på hur reglerna skall tillämpas och hur nivån skall läggas. Det är för att fastighetstaxeringsnämnderna skall vara väl informerade om hithörande ting som statsmakterna lagt ned särskild omsorg på förberedelsearbetet. Men man skall inte tro att maskineriet är i trim bara därmed att anvisningarna fastställts och det förberedande mötet hållits inför fastighetstaxeringsombudet. Fastighetsprövningsnämndens anvisningar måste vara rätt allmänt hållna. Dessa kan inte ge uttömmande svar på alla detaljfrågor. Värderingsspörsmål kan återstå ouppklarade när mötena inför ombuden skall hållas. Som exempel på sådana spörsmål kan tänkas värdesättning av seriebyggda villor av enhetlig typ, belägna inom olika taxeringsdistrikt. Detsamma kan också gälla principer för markvärdenas bestämmande i detalj och i jämförelse med angränsande distrikt. Det kan vidare vara fråga om de bruttokapitaliseringstal för hyresfastighet, som vidrörts i annat sammanhang. Det kan nog vara så att svårigheterna dyker upp först sedan mötena inför ombuden hållits och nämnderna på allvar börjat att borra sig in i arbetsmaterialet. Om det då visar sig att olika nämnder följer olika värderingsgrunder i någon viss fråga kan det kanske synas vara väl sent att ta upp saken till en ny gemensam diskussion mellan nämnderna. Det torde emellertid vara bättre att en sådan diskussion kommer till stånd vid denna sena tidpunkt än att frågorna skall förhalas till slutskedet i nämndernas arbete eller att svårigheterna skall övervältras på fastighetsprövningsnämnden, där det kanske blir omöjligt att få rätsida på problemen. Över huvud taget kan det sägas ligga stor vikt vid att ombudet under arbetets gång ser till att värderingen för större områden blir likformig och rättvis. Enligt författningen skall ombudet deltaga i sammanträden med nämnderna men han bör enligt min mening inte vara rädd att kalla ordförandena eller flera representanter från nämnderna till informella överläggningar om sådana problem, som under arbetets gång aktualiserats. Detta ligger i bestämmelsen i 135 § 1 mom. TF att ombudet även *i övrigt* skall verka för en jämn och likformig taxering. Ombudet bör inte heller glömma bort att i förekommande fall ordna kontakt över gränsen till annat län så att eventuella ojämnheter gent emot områdena där kan utjämnas.

Ett särskilt instrument för åstadkommande av likformig taxering utgör den

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

s k kontrollängden för jordbruksfastighet; den skall nu även avse jordbruksfastighet i stad. Längden skall med lämpliga mellanrum framläggas för fastighetstaxeringsnämnden, som i händelse av ojämnhet har att göra erforderliga jämkningar.

Fastighetstaxeringsnämnden har möjlighet att anlita biträde av sakkunnig vid behandling av värderingsfråga, som kräver särskild sakkunskap. Sakkunnig tillkallas av ordföranden efter samråd med taxeringsintendenten i länet. Länsstyrelsen må träffa avtal med personer, som skall kunna lämna sådant sakkunnigt biträde åt nämnderna. Betydelsefullt är att sakkunniga medhjälpare står till förfogande vid taxering av skog och skogsmark, men även för taxering av andra objekt, framför allt industrifastigheter, är det önskvärt att sakkunnig hjälp finnes att tillgå. Vad särskilt gäller vattenfallsfastighet skall länsstyrelserna ha utsett två konsulenter för att biträda nämnderna. Den ena av dessa skall företräda vattenkraftsteknisk sakkunskap, medan den andre skall vara sakkunnig i taxeringstekniska frågor. Dessa konsulenter äger närvara vid nämnds sammanträde och deltaga i överläggning men ej i beslut. Sakkunnig, som nämnden anlitat, äger att få särskild mening antecknad till protokollet, om nämnden ej följt hans råd.

Vid sammanträde med fastighetstaxeringsnämnden föres protokoll, som skall justeras av två av nämnden utsedda ledamöter. Sammanträdena hålles inom slutna dörrar men sakägare är berättigad att företräda inför nämnden för att lämna upplysningar.

Om skyldighet för ledamot i fastighetstaxeringsnämnd att avträda vid behandling av vissa taxeringsfrågor och om protokollföring av sådant jäv gäller samma regler som vid den årliga taxeringen.

Fastighetstaxeringsnämnd i stad är beslutför om ordföranden och två ledamöter är tillstädes. På landet krävs för beslutförhet att ordföranden, en landstingsvald och en kommunalvald ledamot är tillstädes. Om ledamot måste avträda för viss fråga, kan antalet ytterligare reduceras. Det ligger i sakens natur att principfrågor inte bör behandlas i en så liten församling.

Deklarationsmaterialet är underkastat sekretess liksom vid den vanliga taxeringen men alla ledamöterna äger taga del i deklarationsgranskningen. Har granskningen uppdragits åt viss ledamot eller åt vissa ledamöter skall nämndens beslut härom protokollföras.

Taxeringens två faser

Fastighetstaxeringen pågår i en första fas, som varar till den 25 januari 1965. Under denna tid fattas preliminära beslut om taxeringsvärden, vilka antecknas i fastighetslängden. Senast den 1 februari 1965 skall ordföranden med posten tillställa ägare och likställd innehavare underrättelse om de preliminärt upptagna taxeringsvärdena. Underrättelserna avfattas på blanketter, som i förväg försetts med tilltryck om fastighetens beteckning, ägare eller därmed likställd innehavare, jämte adress, samt församling, där fastigheten är belägen.

Sammandrag av kontrollängden skall senast den 5 februari 1965 insändas till landskamreraren, som sedan vidarebefordrar denna längd till finansdepartementet.

Fastighetsägare och med dem likställda innehavare har nu tid på sig att senast den 25 februari 1965 komma med erin-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

ringar. Under erinringstiden skall längden enligt av ordföranden utfärdad kungörelse ligga framme i 10 dagar å lämplig kommunal expedition inom kommunen. I fråga om ordningen för kungörandet torde bestämmelserna om kungörelse av fullmäktigesammanträde närmast vara att tillämpa. Sedan erinringarna inkommit skall fastighetstaxeringsnämnden pröva erinringarna. Nämndens arbete skall vara avslutat den 25 mars 1965 — i Stockholm den 15 juni 1965. Under denna senare fas i taxeringsarbetet kan fastighetstaxeringsnämnden av eget initiativ taga upp fråga om sådan ändring av fastighetsvärdena, som föranledes av ändrad fastighetsindelning eller andra omständigheter. Om nämndens definitiva beslut skiljer sig från det preliminära, antecknas de definitiva siffrorna med rött bläck i fastighetslängden. Erforderliga ändringar av arealer eller s k skogsfaktorer skall också göras med rött bläck i fastighetsdeklarationerna (i beslutsformuläret). Längden underskrives så av ordföranden och de två av nämnden utsedda justeringsmännen. Om erinringar inkommit skall alltid underrättelse sändas till vederbörande om beslutet. Detsamma gäller om nämnden av eget initiativ gjort ändring i det preliminärt åsatta värdet. Någon tid för utsändande av sådana meddelanden har icke stadgats i taxeringsförordningen men det är naturligt att meddelandena måste utskickas utan dröjsmål och i mycket god tid före den dag, då besvär i fastighetsprövningsnämnden senast skall anföras. Denna senaste dag är i länen den 17 maj 1965 (eftersom den 15 maj 1965 är fri lördag). I Stockholm utgår besvärstiden först den 10 augusti 1965.

Ordföranden skall ha insänt sitt material till länsstyrelsen senast den 31 mars 1965. (I Stockholm senast den 21 juni 1965.)

Till kommunens styrelse och till landstingets förvaltningsutskott skall ordföranden expediera uppgift om hur de valda ledamöterna deltagit i sammanträdena — detta för att möjliggöra utbetalning av dagtraktamenten.

Fastighetsprövningsnämndens arbete m m

Exemplar av fastighetstaxeringslängden skall framläggas offentligen inom vederbörande kommun av dess styrelse under minst 14 dagar före besvärstidens utgång. Fastighetslängden hålles också tillgänglig för landskamreraren, taxeringsintendenten och fastighetsprövningsnämnden. Under granskningsarbetet kan länsstyrelsen kalla ordförande, ledamot i fastighetstaxeringsnämnd eller sakkunniga till sammanträde för att lämna upplysningar. Kungl. Maj :t kan också förordna att en undersökning skall ske om taxeringsutfallet i fråga om jordbruksfastigheterna på rikets landsbygd. Denna undersökning grundar sig på kontrollängden och de preliminära besluten i nämnderna. Den skall ligga klar vid månadsskiftet april/maj 1965.

Fastighetstaxeringsnämndens ordförande är skyldig att avgiva yttrande i besvärsmål. Taxeringsintendenten kan genom s k framställning hos fastighetsprövningsnämnden väcka fråga om ändring i fastighetstaxeringsnämndens beslut. Huvudregeln att taxeringsintendenten inte får närvara vid prövningsnämnds sammanträde gäller även fastighetstaxeringen. Fastighetsprövningsnämnden skall i länen ha slutfört sitt arbete senast den 2 november 1965. (Lördagen den 31 okto-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

ber 1965 är helgdag.) I Stockholm skall arbetet vara slut den 30 november 1965.

Fastighetsdeklarationer och annat material till grund för taxeringen

Vid 1965 års allmänna fastighetstaxering kommer följande deklarationsblanketter att användas:

Formulär *a* för jordbruksfastighet,
» *b 1* för en- och tvåfamiljsfastighet,
» *b 2* för hyres- och industrifastigheter m fl.

Härtill ansluter sig bilagorna enligt formulär *c* angående outbyggt vattenfall, vattenkraftverk samt regleringsdamm och formulär *d* angående industrianläggning. Ett formulär *e* är avsett som biläggsblad till *b 2* angående hyresavkastningen och användes då utrymmet å blankett *b 2* är otillräckligt. Slutligen finnes ett formulär *f* med uppgifter rörande fasta maskiner. Det är att märka att uppgifter om fasta maskiner skall lämnas i tre exemplar, som bilaga till *b 2*, eller i två exemplar, som avskrift av "maskinsidan" till formulär *d*. Ett exemplar av formulär *f* skall sändas till länsstyrelsen och ett bifogas protokollet. Länsstyrelseexemplaret är avsett för vederbörande inkomsttaxeringsnämnd. Fastighetstaxeringsnämndsordföranden skall tillse att samtliga exemplar av maskinbilagan blir fullständiga. I samtliga exemplar skall sålunda antecknas i vad mån den skattskyldiges uppgifter och förslag frångåtts.

Fastighetsdeklaration skall lämnas senast den 15 september 1964. Den kan lämnas till fastighetstaxeringsnämndens ordförande i vederbörande distrikt samt till länsstyrelsen, lokal skattemyndighet eller landsfiskal i vederbörande län. Liksom vid inkomsttaxeringen kan särskilda mottagningsställen vara ordnade.

Ägare eller därmed likställd innehavare är skyldig lämna fastighetsdeklaration. Vad som förstås med *likställd innehavare* framgår av upplysningarna i formulär a. Brukare av jordbruksfastighet skall på ett särskilt exemplar av formulär a i stället för ägare (eller likställd innehavare) lämna uppgifter om åkerjordens dränering, gödselvård, ensileringsanläggningar m m, mekaniska anläggningar i djurstallar och kreatursbesättningens storlek.

En icke oviktig men likväl ofta förbisedd skyldighet föreligger för det fall att efter fastighetsdeklarationens avlämnande men före taxeringsårets ingång fastigheten helt eller delvis övergått till annan ägare. Då skall den nye ägaren (innehavaren) inom 10 dagar därefter till länsstyrelsen eller fastighetstaxeringsnämndens ordförande lämna en tilläggsdeklaration. Om fastigheten genom överlåtelsen delats, bör även avskrift av överlåtelsehandlingen företes.

Fastighetsdeklaration behöver inte lämnas beträffande s k kommunikationsfastighet eller sådan på annans mark belägen byggnad, vars värde understiger 3.000 kronor.

Är fastighetsdeklaration ofullständig kan vederbörande anmanas att fullständiga densamma. Han kan också avfordras uppgifter utöver vad deklarationsformulären innehåller, om detta påkallas för taxeringen.

Brandförsäkringsanstalt är skyldig att efter anmaning lämna uppgift om brandförsäkringsvärde å byggnad.

Fastighetstaxeringsnämndens ordförande har anmaningsrätt och kan förelägga vite — lägst 100 och högst 5.000 kronor. Självfallet måste detta maktmedel —

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

framförallt i fråga om vitets storlek — användas med mycken urskiljning. Innan anmaning tillgripes, torde det liksom vid den årliga taxeringen vara lämpligt att först erinra vederbörande om deklarationsskyldigheten. Förelägges vite skall anmaningen bevisligen delgivas — i regel genom postverket enligt kungörelse den 27 juni 1957 (se sid 433 och 434 i den "gröna" författningssamlingen). Observera att vite ej får föreläggas staten, kommun eller annan menighet, ej heller ämbets- eller tjänsteman i tjänsten. Om uttagande av förelagt vite förordnar länsstyrelsen efter anmälan av taxeringsintendenten. Oriktig deklaration eller uppgift kan, liksom vid den årliga taxeringen, straffbeläggas. Däremot kan straff inte ifrågakomma för deklarationsförsummelse.

Till de deklarationer och uppgifter, som sålunda skall lämnas eller införskaffas av enskilda — i huvudsak fastighetsägarna själva — kommer det material, som myndigheterna tillhandahåller för taxeringens genomförande.

Senast den 15 september 1964 skall länsstyrelsen till fastighetstaxeringsnämnden ha lämnat renoverade uppgifter rörande jordregistret, 1957 års fastighetsdeklarationer och "andra uppgifter". Till "andra uppgifter" kan räknas särskilda fastighetsdeklarationer, handlingar om preliminär fastighetstaxering, beslut av 1957 års fastighetsprövningsnämnd och utslag av kammarrätten angående fastighetstaxeringen för den äldre perioden. Länsstyrelsen skall också ha lämnat 1957 års kontrollängd, avskrift av 1957 års fastighetslängd, blanketter till kontrollängd samt sammandrag av denna längd.

Senast den 30 september 1964 skall länsstyrelsen ha tillställt ordförandena i fastighetstaxeringsnämnderna lagfartsuppgifterna och uppgifter om av hypoteksinrättningarna åsatta fastighetsvärden.

Dessutom skall lokal skattemyndighet vid utgången av februari månad 1965 till fastighetstaxeringsnämnden lämna kompletterande uppgifter om nya fastigheter och äganderättsförändringar som anmälts till myndigheten och som bör iakttagas i fastighetslängden.

Enligt min mening bör fastighetstaxeringsnämnden också beredas tillgång till annat material, som kan vara till hjälp vid taxeringen. Jag syftar här på ekonomiska kartor, i förekommande fall med beskrivningar, registerkartan för stad, stadsplaner och andra i vederbörlig ordning framlagda planer. Planerna torde i allmänhet kunna tillhandahållas av kommunerna. Av betydelse för taxeringen torde också kommunernas ortsprisutredningar vara liksom även de kommunala bostadsbyggnadsprogram, som upprättas enligt lagen den 10 juli 1947 om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande.

Längdföring m m

När det gäller längdföringen var man under förarbetena till 1965 års allmänna fastighetstaxering inne på tanken att kunna spara arkivutrymme genom att i varje fall för vissa distrikt återgå till tidigare system med olika längder för jordbruksfastighet och annan fastighet. Vi kommer emellertid nu att få arbeta med en enhetlig längd men denna blir utformad så att för varje fastighet skall finnas två rader — en övre för jordbruksfastighet och en undre för annan fastighet. Pappersbesparingen genom denna reform beräknas till i runt tal 30 %.

Uppstomningen av längderna sker ge-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

nom länsstyrelsens försorg och med hjälp av länsstyrelsens maskinella utrustning. Längderna kommer att skickas till lokal skattemyndighet senast den 1 september 1964. Lokal skattemyndighet har sedan 15 dagar på sig för att komplettera stommarna med för år 1964 gällande taxeringsvärde, hänvisningar (å landet) om samtaxerade fastigheter samt eventuell anteckning om s k skattskyldig brukare från tiden före 1929. Härefter översänder lokal skattemyndighet stommarna till fastighetstaxeringsnämndens ordförande.

Fastighetslängden utgör även s k fastighetsliggare och skall i princip utgöra ett register över all fast egendom i distriktet enligt förhållandena vid 1965 års ingång. Alla fastigheter skall därför vara med i längderna; detta gäller dock icke i bihang C till fastighetsregistret upptagna vägar, gator, torg etc. Avprickning bör under arbetets gång ske mot jordregistret att ingen i jordregistret upptagen fastighet blivit överhoppad.

Uppmärksamhet bör ägnas åt att alla byggnader på annans mark kommer med i längden. Dessa byggnader är fastigheter i kommunalskattelagens mening. En hel del sommarstugor kan lätt uteglömmas om man inte ser upp.

Riksskattenämnden kommer att lämna mycket noggranna anvisningar samt även utgiva en utförlig exempelsamling angående längdföringen. Jag anser därför inte att jag skall tynga min framställning med att i detalj redogöra för alla längdföringsproblem. Några påpekanden torde likväl vara på sin plats.

Man har att skilja mellan redovisningsenhet, som bör ha särskild uppslagsruta i längden, och taxeringsenhet, som normalt är lika med fastighet i kommunalskattelagens mening men som också kan bestå av del av fastighet eller av flera fastigheter.

Plåtavtryckens fastighetsbeteckningar m m bör granskas och i förekommande fall rättas. Ganska viktigt är att även äganderättsförhållanden och postadresser aktualiseras bl a därför att rätt adressat bör kunna nås om underrättelser angående fastighetstaxeringsnämndens preliminära och definitiva beslut. Även åt arealredovisningen och anteckningarna i anmärkningskolumnen bör ägnas omsorg. Den intresserade hänvisas till riksskattenämndens anvisningar samt till mina artiklar i Skattenytt 1951 och 1956.

I kolumnen för huvudsumma skall införas värden på såväl skattepliktiga som icke skattepliktiga fastigheter. För skattepliktiga skall därjämte delvärden redovisas i övriga kolumner. Vidare är att märka, att vi år 1957 hade mycket breda längder men nu övergår till s k stående A 3 format, vilket underlättar utskrift av längderna på maskin. Längdföringen har utformats med tanke på övergången till ADB-systemet, vilket system redan under år 1965 kommer att prövas inom vissa fögderier i Stockholms och Östergötlands län. Längden kommer att innehålla en särskild kolumn för kodning av skatteplikt m m för de olika redovisningsenheterna. I denna kolumn skall alltså utmärkas med *1* (en etta) om enheten är skattepliktig redovisningsenhet och med *2* (en tvåa) om den är undantagen från skatteplikt enligt 5 § 1 mom. KL. (SFR). Med *3* (en trea) utmärkes att enheten är undantagen från skatteplikt enligt 5 § 2 mom. samma lag, d v s utgör s k kommunikationsfastighet (SFR). Med *4* (en fyra) markeras att skatteplikt icke föreligger på den grund att fråga är om byggnad på ofri grund med värde under 3.000

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

kronor (5 § 4 mom. KL). Slutligen skall med *5* (en femma) angivas att fråga är om fastighet med värde understigande 100 kronor — vilket värde endast skall redovisas i anmärkningskolumnen.

Denna kodning syftar till att underlätta ADB-arbetet men även att framtvinga en klarare redovisning av besluten.

Parkvärdenas roll anses nu utspelad. Sådana värden skall inte längre redovisas vid 1965 års allmänna fastighetstaxering.

Kultiverad betesmark och naturlig äng kommer nu att sammanslås till en enhetlig grupp, kallad ängs- och betesmark. Under förarbetena väckt förslag om att tomt och trädgård skulle sammanslås med åkern till en gemensam grupp har avvisats, då uppgift om den egentliga åkerns areal har betydelse för arealtilläggen till lantbrukarna. Arealen för jordbruksfastighet behöver enligt min mening inte angivas med större noggrannhet än i 10-delar av hektar. Arealen för annan fastighet avjämnas däremot till helt antal kvadratmeter. Redovisningsvärdena skall liksom hittills angivas i helt 100-tal kronor.

Som redan nämnts skall det föras en särskild kontrollängd angående jordbruksfastigheterna. Denna längd upplägges manuellt.

Det kanske även bör omnämnas att man under förarbetena tänkte att de såsom annan fastighet taxerade fastigheterna skulle klassificeras med hänsyn till fastigheternas art så att villor skulle betecknas med *V*, hyresfastigheter med *H* och industrifastigheter med *I* i längden. Detta förslag blev emellertid inte genomfört. Frågan har uppskjutits i avvaktan på ADB-systemets genomförande.

Fastighetstaxeringsnämndens ordförande skall ombesörja att deklarationer och andra handlingar ordnas efter fastighetslängden. Detta arbete bör ske fortast möjligt. Deklarationerna skall förses med beteckning om uppslag och rum i längden. Om undantagsvis taxering sker utan att deklaration lämnats synes det lämpligt att på vederbörande plats i deklarationsbunten lägga en handling varå nämndens beslut i frågan blivit antecknat.

Med tanke på ADB-arbetet är det av särskild vikt att längderna vid den allmänna fastighetstaxering, som nu förestår, kommer i bästa skick. Fastighetstaxeringsnämndens ordförande svarar i sista hand för hela fastighetslängden och dess summering. Hans ansvar omfattar alltså även de delar av längden som länsstyrelsen och lokal skattemyndighet iordningställt. I stad med egen uppbördsförvaltning skall emellertid lokal skattemyndighet lämna erforderligt biträde vid uppläggning, komplettering och summering av längderna. Vidare märkes att kommun, på motsvarande sätt som vid den vanliga taxeringen, må ställa arbetskraft till förfogande även för andra med fastighetstaxeringen sammanhängande uppgifter (s k frivillig medverkan).

I övrigt ankommer det på fastighetstaxeringsnämndens ordförande att tillkalla och avlöna den biträdeshjälp, som eventuellt behövs.

Slutord

För att ett gott taxeringsresultat skall ernås är det av stor betydelse att förberedelsearbetet är väl organiserat och att deltagarna är väl insatta i alla frågor som angår fastighetstaxering. De som kommer att deltaga i arbetet bör inte försumma att med stor noggrannhet på ett tidigt stadium sätta sig in i alla med fastighetstaxeringen sammanhängande frågor. De som är satta att leda detta viktiga arbete

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

är också tacksamma för all god hjälp som kan lämnas från deltagarna, när det gäller att få till stånd sådana värderingsanvisningar, som är ägnade att säkra en rättvis och likformig värdesättning av fastighetsbeståndet i vårt land. Det är klart att en allmän fastighetstaxering inte kan föras till ett gott slut utan stor insats från taxeringsmännens sida. Men med rätt grepp och levande håg skall man snart nog finna att arbetet kommer att ge mycken stimulans och glädje.

Generaldirektör Rolf Dahlgren:

Jag ber att till landskamreraren Elfving få framföra vårt tack för den orienterande redogörelse han lämnat över de nya former för fastighetstaxering, som vi nu för första gången skall tillämpa. Vi känner alla sedan tidigare till många av de bestämmelser som kommer att råda, men jag tror ändå landskamrerare Elfvings redogörelse har varit värdefull, genom att den har givit oss en samlad överblick av förfarandet. Hans redogörelse var också mycket vederhäftig och auktoritativ. Vidare gjorde han en del tillägg och lämnade en del personliga synpunkter, grundade på hans egen rika erfarenhet på hithörande områden. Ännu en gång ett hjärtligt tack.

Jag skall sedan säga ett par ord om de nya längderna. Många av de närvarande kanske tyckte att det lät kusligt att vi så att säga blandar samman jordbruksfastighet och annan fastighet, skattepliktig och icke skattepliktig. De kommer huller om buller. När ni emellertid får den nya blanketten kommer ni säkert inte att tycka att det är så besynnerligt. Det finns olika färger för de skilda fastighetstyperna. Så t ex förs jordbruksfastighet in under den gröna raden, medan annan fastighet kommer på den vita raden. Det underlättar det hela. Att de sedan kommer litet huller om buller kan förefalla trassligt. Det kan uppstå vissa bekymmer, när man skall summera. Den vertikala summan får så att säga summeras i repriser. Jordbruksfastighet liksom annan fastighet får summeras för sig. Under den vertikala huvudsummekolumnen finns liksom ett par tomma rader. Det kan vara irriterande, men jag tror det kommer att gå bra. Jag vill framhålla, att när riksskattenämnden fastställde denna nya blankett stod man inför ett nödtvång. Vi måste beakta de synpunkter ADB-folket kräver skall tillgodoses. Det är nämligen meningen att denna blankett skall vara så att säga inkörsporten till ADB-systemet. På vanligt sätt skall utförandet vara manuellt. Det gör att det är dubbelt viktigt i år att i fråga om förkortningar m m man mycket noggrant följer de anvisningar som riksskattenämnden i samarbete med ADB-folket fastställer. Likaså är det viktigt att alla övriga anteckningar utföres med största möjliga omsorg.

När så småningom, i och med ADB:s genomförande, allt skall skötas centralt, är det en tvingande nödvändighet att tekniken är densamma i de olika länen, att man använder sig av samma förkortningar o s v. Det går inte att i år spela sitt eget spel, utan alla måste till punkt och pricka följa anvisningarna för att övergången till ADB skall kunna ske på ett vettigt sätt.

Kronokamrer Elis Winnermark:

Inför uppbrottet vill jag säga några ord såsom företrädare för Taxeringsnämnds-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

ordförandenas riksförbund. Förbundet står ju som anordnare av denna instruktionskurs. Det är förbundet angeläget att till generaldirektören Dahlgren såsom av Kungl. Maj:t utsedd ordförande framföra ett hjärtligt tack för hans medverkan både vid förberedandet av kursen och under dessa sammanträdesdagar.

Generaldirektören Dahlgren har inte inskränkt sin medverkan till enbart det formella planet. Han har — som alla kunnat konstatera — på ett synnerligen aktivt sätt deltagit i debatten och därvid inte bara berikat den med friska synpunkter utan även beträffande olika typer av fastigheter preciserat den nivå, som bör eftersträvas vid den kommande taxeringen. Taxeringsmännen har genom generaldirektören Dahlgrens insatser beretts en god grund för den kommande verksamheten. Härför är vi honom alla mycket tacksamma!

Jag begagnar också tillfället att till herrar landskamrerare framföra förbundets tack för deras beredvillighet att deltaga i utväljandet av kursdelegater.

Alla föredrag och diskussionsinlägg vid den här kursen kommer att samlas i ett specialnummer av Skattenytt. Jag är övertygad om att mycket av vad som här sagts får sitt fulla värde först när referaten därav kan begrundas hemma i lugn och ro.

Generaldirektör Rolf Dahlgren

framförde sitt tack till TOR för gott samarbete vid kursens organiserande och riktade sig därvid särskilt till Skattenytts redaktionschef Oscar Lewrö och TOR:s sekreterare Gustaf Åhström, med vilka han haft mesta kontakten i detta hänseende.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25